

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Slavomíra Nováka a soudkyň Mgr. Jany Jurečkové a Mgr. Andrey Veselé ve věci

žalobce

R. K., narozený X
státní příslušnost Uzbekistán
toho času neznámého pobytu
zastoupen opatrovnící Mgr. Barbarou Martinů, advokátkou se
sídlem Průchodní 291, 110 00 Praha 1 – Staré Město

proti
žalovanému

Ředitelství služby cizinecké policie
se sídlem Olšanská 2, Praha 3

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu

takto:

- I. Určuje se, že zásah spočívající v tom, že žalovaný nepostoupil žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany Ministerstvu vnitra České republiky, o čemž byl žalobce informován vyrozuměním žalovaného ze dne 11. 2. 2022, č. j. CPR-4260-7/ČJ-2022-932000, byl nezákonný.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

- II. Ustanovené opatrovnici Mgr. Barbaře Martinů se stanoví odměna za zastupování ve výši 4 114 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I.

Základ sporu

1. Žalobce je státním příslušníkem Republiky Uzbekistán. Dne 1. 2. 2022 byl Krajským ředitelstvím policie hlavního města Prahy, Odborem cizinecké policie, Oddělením pobytové kontroly pátrání a eskort Praha zajištěn podle ustanovení § 124 odst. 1 písm. d) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).
2. Téhož dne byl podle tvrzení žalovaného žalobce za přítomnosti tlumočníka poučen v souladu s ustanovením § 3a odst. 1 písm. a) bod 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) o oprávnění požádat v zařízení pro zajištění cizinců o udělení mezinárodní ochrany. Dále byl poučen, že toto oprávnění v souladu s ustanovením § 3b odst. 1 zákona o azylu zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policii informován o možnosti požádat o mezinárodní ochranu.
3. Žalobce dne 11. 2. 2022 projevil úmysl požádat o mezinárodní ochranu ústně vůči sociálním pracovníkům, o čemž byl ihned informován žalovaný.
4. Téhož dne byla žalobci předána žalovaným informace, že jelikož již uplynula zákonná lhůta k možnosti podání žádosti o mezinárodní ochranu v zařízení pro zajištění cizinců, nelze na jeho projev vůle pohlížet jako na platné prohlášení o mezinárodní ochraně.
5. Tento postup považoval žalobce za nezákonný zásah do svých práva a bránil se proti němu žalobou, jež byla soudu doručena dne 4. 3. 2022.

II.

Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

6. Žalobce v žalobě v první řadě vyjádřil přesvědčení, že vůli požádat o mezinárodní ochranu projevil ihned po svém zajištění, a to vůči sociálním pracovníkům, byť jen ústně.
7. Dále připomíná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 1. 2. 2017, č. j. 8 Azs 182/2016 – 55. V něm NSS dovodil, že pokud Policie nepostoupí podanou žádost k posouzení Ministerstvu vnitra, nemá postaveno na jisto, zda cizinci svědčí postavení žadatele o mezinárodní ochranu a s ním spojená práva a povinnosti, a tedy nemůže činit další kroky k realizaci správního vyhoštění. Jinak řečeno, žalovaný sám není způsobilý posuzovat, zdali byla daná žádost podána včas, či nikoli.
8. Žalobce citoval čl. 8 a 10 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. července a vyjadřuje přesvědčení, že § 3b odst. 3 je s ní v rozporu.

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

9. Žalobce dále uvedl, že si je vědom, že smyslem daného ustanovení je zabránit případnému zneužití azylové procedury, je však podle jeho názoru nutno především ctít princip *non refoulement*, vyjádřený v čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků.
10. V této souvislosti žalobce navrhuje, že by se Městský soud v Praze mohl obrátit na Soudní dvůr Evropské unie s předběžnou otázkou, jejímž účelem by bylo posouzení souladnosti ustanovení českého práva s právem evropským.
11. V závěru žaloby žalobce navrhl, aby soud rozhodl, že znemožňovat žalobci účinně prohlásit úmysl podat žádost o udělení mezinárodní ochrany na základě zaslané žádosti a účinně vstoupit do azylového řízení v České republice představuje ze strany žalovaného nezákonný zásah, a dále že se Policii ČR přikazuje, aby neprodleně upustila od činění dalších kroků směřujících k realizaci správního vyhoštění.
12. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že neexistuje žádný záznam o tom, že žalovaný projevil, byť jen ústní, vůli požádat bezprostředně po svém zadržení o mezinárodní ochranu. Pakliže dojde k projevu takovéto vůle, ať už písemnému nebo ústnímu, je o tomto projevu okamžitě informována Policie ČR prostřednictvím E-mailu a žalovaný nezná důvod, proč by v tomto konkrétním případě tato žádost nebyla Policii ČR postoupena.
13. Dále žalovaný popsal, jakým způsobem došlo dne 11. 2. 2022 k podání žádosti o mezinárodní ochranu, přičemž setrval na svém názoru, že tímto případem postupoval plně v souladu s platnými právními předpisy a k žádnému nezákonnému zásahu ze strany žalovaného nedošlo.
14. Taktéž uvedl, že žalobci dle jeho názoru nebrání nic v návratu do země původu, o čemž svědčí i fakt, že žalobce si dne 9. 3. 2022 požádal o návrat do země původu formou dobrovolného návratu.

III.

Posouzení žaloby

15. Městský soud v Praze přezkoumal postup žalovaného při vyřizování žádosti žalobce o poskytnutí mezinárodní ochrany a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná a že tento postup je nezákonným zásahem.
16. Z žalobcových tvrzení vyplývá, že dne 11. 2. 2022 doručil Policii České republiky, působící v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty písemnost, v níž projevil vůli požádat v České republice o mezinárodní ochranu.
17. Na tuto žádost reagovala Policie ČR v ZZC Vyšní Lhůty písemnou informací ze dne 11. 2. 2022, č. j. CPR-4260-7/ČJ-2022-932000, v níž potvrdila, že taková žádost žalobce jí byla doručena.
18. Dále žalovaná poukázala na znění ust. § 3b zákona o azylu, podle něhož oprávnění cizince učinit prohlášení o mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl cizinec informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany a o důsledcích spojených s uplynutím této lhůty.
19. Svou informaci uzavřela policie konstatováním, že: „Vzhledem k tomu, že jste byl o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky informován dne 01.02.2022,

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

což jste stvrdil svým vlastnoručním podpisem, Vaše oprávnění dne 07.02.2022 zaniklo. Z toho důvodu nelze na Vaš projev vůle pohlížet jako na platné prohlášení o mezinárodní ochraně ve smyslu výše uvedených ustanovení zákona o azylu a řízení o mezinárodní ochraně s Vámi nemůže být zahájeno.“

20. Městský soud v Praze konstatoval, že mezi účastníky řízení není sporu o skutkových okolnostech věci, tedy zejména o tom, že žalobce podal dne 11. 2. 2022 v Zařízení pro zajištění cizinců žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany.
21. Dále soud konstatoval, že podle prohlášení žalované žalobce dne 9. 3. 2022 požádal o pomoc s dobrovolným návratem do země, již je občanem, což žalovaná doložila kopií této žádosti. Dne 9. 6. 2022 pak žalovaná sdělila, že zajištění žalobce bylo ukončeno dne 4. 5. 2022 v 17:10 hodin z důvodu realizace správního vyhoštění do země původu.
22. Soud pak posoudil věc takto:
23. Podle ust. § 3b odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, *oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců) zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty.*
24. Podle ust. § 3b odst. 3 citovaného zákona *žádostí o udělení mezinárodní ochrany podanou v zařízení pro zajištění cizinců po uplynutí doby podle odstavce 1 je projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozbou vážné újmy, pouze tehdy, pokud se lze na základě jeho obsahu důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k jeho možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy; ministerstvo vyrozumí cizince o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje. Na doručování vyrozumění podle věty první se § 11a odst. 3 použije obdobně.*
25. Výkladem a aplikací citovaných norem se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 1. 2. 2017, č. j. 8 Azs 182/2016-55, na který žalobce ve své žalobě poukázal.
26. Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku koncipoval následující závěry:

[14] Dle § 3b odst. 1 zákona o azylu přitom v zásadě platí, že oprávnění cizince podat žádost o udělení mezinárodní ochrany v zařízení pro zajištění cizinců zaniká uplynutím 7 dnů ode dne, kdy byl policií informován o možnosti požádat o udělení mezinárodní ochrany na území a důsledcích spojených s uplynutím této lhůty. Dle § 3b odst. 3 téhož zákona přitom žádostí o udělení mezinárodní ochrany podanou v zařízení pro zajištění cizinců po uplynutí doby podle odstavce 1 je projev vůle cizince, z něhož je zřejmé, že hledá v České republice ochranu před pronásledováním nebo před hrozbou vážnou újmu, pouze tehdy, pokud se lze na základě jeho obsahu důvodně domnívat, že došlo k podstatné změně okolností vztahujících se k jeho možnému pronásledování nebo hrozbě vážné újmy; ministerstvo vyrozumí cizince o tom, zda se jeho projev vůle za podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany považuje. Na doručování vyrozumění podle věty první se § 11a odst. 3 použije obdobně. Smyslem posledně citovaného ustanovení je pak ochrana tzv. uprchlíků na místě („sur place“), tj. osob, u nichž důvod k udělení mezinárodní ochrany vznikne až v průběhu jejich pobytu na území cizího státu.

[15] V nyní projednávané věci je přitom podstatné, že dle § 3b odst. 3 zákona o azylu je k posouzení, zda projev vůle cizince pobývajícího v zařízení pro zajištění cizinců představuje žádost o udělení mezinárodní ochrany, příslušné výlučně ministerstvo, které o výsledku takového posouzení cizince vyrozumí. Až teprve tímto vyrozuměním je postaveno najisto, zda

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

cizinec má postavení žadatele o mezinárodní ochranu či nikoli, a tedy zda bylo řízení o jeho žádosti účinně zahájeno. Potud se Nejvyšší správní soud ztotožnil s názorem městského soudu.

[16] Za nesprávný však Nejvyšší správní soud považuje závěr, dle něhož nebylo porušeno právo žalobce podat žádost o mezinárodní ochranu. Právo podat takovou žádost v zařízení pro zajištění cizinců ve smyslu § 3b odst. 3 zákona o azylu totiž nespočívá v pouhém zaevidování příslušného projevu vůle cizince do správního spisu, jak v nyní projednávané věci učinila žalovaná, nýbrž též jeho postoupení ministerstvu k posouzení, zda se jedná o žádost o udělení mezinárodní ochrany či nikoli. Zákon o azylu totiž žalované neumožňuje činnost ministerstva v této souvislosti nahrazovat či obcházet. Právě toho se však žalovaná v nyní posuzovaném případě dopustila, neboť nepostoupení projevu stěžovatelovy vůle ministerstvu znamenalo pro stěžovatele prakticky totéž jako negativní výsledek posouzení tohoto projevu vůle ministerstvem.

[17] Důsledkem postupu žalované přitom nebyly „průtahy ve věci posouzení žádosti ministerstvem“, jak dovodil městský soud, nýbrž to, že žalovaná bez zákonem předpokládaného podkladu (posouzení projevu stěžovatelovy vůle ministerstvem) ke stěžovateli přistupovala tak, jako by žádost o mezinárodní ochranu vůbec nepodal. Aniž by tedy žalovaná měla postaveno najisto, zda stěžovateli svědčilo postavení žadatele o mezinárodní ochranu a s ním spojená práva a povinnosti, činila nadále pouze kroky směřující k realizaci správního vyhoštění stěžovatele (k ní došlo 23. 2. 2016), čímž stěžovateli v případném vstupu do řízení o udělení mezinárodní ochrany via facti zabránila. Takovou praxi nemůže Nejvyšší správní soud aprobovat, a to již proto, že žalovaná si svým postupem v rozporu s čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod uzurpovala pravomoc jí nenáležící, zákonem svěřenou výlučně ministerstvu.

27. Městský soud v Praze po seznámení se s tímto rozsudkem konstatoval, že jeho závěry je třeba zcela aplikovat i na věc nyní rozhodovanou, a pro stručnost na ně v podstatné míře odkazuje.
28. I nyní je tedy nutno uzavřít s tím, že k posouzení toho, zda projev vůle cizince pobývajícího v zařízení pro zajištění cizinců je žádostí o udělení mezinárodní ochrany, je příslušné výlučně Ministerstvo vnitra. Jestliže cizinec má právo podat takovou žádost v zařízení pro zajištění cizinců, pak tímto právem ve smyslu § 3b odst. 3 zákona o azylu není jen nárok na to, aby jeho projev vůle byl zaevidován do správního spisu, ale zejména aby byl postoupen Ministerstvu vnitra, které jediné je zákonem zmocněno k posouzení, zda se jedná o žádost o udělení mezinárodní ochrany či nikoli.
29. Jestliže tedy žalobce učinil dne 11. 2. 2022 vůči žalované písemné prohlášení, jímž projevil vůli požádat v České republice o udělení mezinárodní ochrany - a o takové skutečnosti není mezi účastníky řízení sporu - bylo povinností žalované toto písemné prohlášení postoupit Ministerstvu vnitra k dalšímu postupu. Žalovaná nebyla oprávněna sama činit závěry o tom, zda žalobcův projev vůle je žádostí o udělení mezinárodní ochrany nebo nikoliv, neboť žádný obecně závazný právní předpis žalované neumožňuje činnost ministerstva v této souvislosti nahrazovat či obcházet.

IV.

Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

30. Městský soud v Praze tedy dospěl k závěru, že postupem žalované, spočívajícím v tom, že nepostoupila Ministerstvu vnitra žádost žalobce o poskytnutí mezinárodní ochrany, kterou žalobce písemně učinil v zařízení pro zajištění cizinců, bylo žalobci znemožněno účinně

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.

prohlásit úmysl takovou žádost podat a vstoupit tak do azylového řízení, byl porušen zákon, jelikož žalovaná takto jednala bez zákonného zmocnění.

31. Soud konstatoval, že žalobce byl tímto jednáním žalované přímo (1. podmínka) zkrácen na svých právech (2. podmínka) nezákonným (3. podmínka) zásahem, pokynem nebo donucením ("zásahem" správního orgánu v širším smyslu) správního orgánu, které nejsou rozhodnutím (4. podmínka), a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo (5. podmínka), přičemž „zásah“ v širším smyslu nebo jeho důsledky musí trvat nebo musí hrozit opakování „zásahu“ (6. podmínka). Byla tedy naplněna všechna hlediska pro označený předmětného jednání žalované za nezákonné.
32. Soud proto žalobě vyhověl a podle ust. § 87 odst. 2 soudního řádu správního určil, že tento zásah provedený žalovanou byl nezákonný.
33. Vzhledem k tomu, že soud ustanovil žalobci, který je neznámého pobytu, k ochraně jeho práv opatrovníka, advokátku Mgr. Barbaru Martinů, rozhodl o její odměně za zastupování ve výši 4114 Kč. Tato odměna sestává z odměny za jeden úkon právní služby po 3100 Kč, a ze související náhrady hotových výdajů ve výši 300 Kč podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění, zvýšené o sazbu daně z přidané hodnoty. Odměna bude Mgr. Barbaře Martinů vyplacena z účtu Městského soudu v Praze do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 25. ledna 2023

JUDr. Slavomír Novák v.r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje J. V.